

Кульбіда С. В. (2007). Сучасні погляди на використання жестової мови. С. Кульбіда. - Педагогічна газета. – 2007. – № 4 (153). – С. 5.

Сучасні погляди на використання жестової мови

Кульбіда Світлана Вікторівна -
ст.н.сп., к.п.н., завідувач
лабораторії жестової мови
Інституту спеціальної педагогіки
АПН України

Можливо найбільш відчутні зміни здійснилися у навчанні глухих більш цивілізованих країн за останні десятиріччя, ніж в цілому за минуле століття.

Основною віхою утвердження перехідного періоду, який привів до революції стосовно жестової мови, до її високого рівня у розвинених країнах: США, Канади, Франції, Німеччині, Швеції, Нідерландів та ін., була робота професора Бернарда Тервурта. Його зацікавленість мовою жестів і його дослідження жестової лінгвістики внесли ковток свіжого повітря у світ жестової мови. Визнання мови жестів в якості основного права з боку глухої дитини, змінило не тільки філософію і практичну діяльність в середині шкіл, але, і що більш важливо, внесло зміни у процес взаємостосунків „дитина – батьки”. Школи для глухих розглядають навчання глухих не тільки як необхідність, але і як прямий обов'язок. Досить довго вчителі глухих недооцінювали до кінця значення впливаючих на дитину змін, шляхом змін у сім'ї, де дитина проживає.

У навчанні глухих існувала тенденція, спрямована на зосередження основної уваги на інвалідності. Ось чому до цього часу основний акцент спрямовується на проблемі мовлення і слуху у навчанні глухих, і, напевно, досить мало уваги приділяється якісно важливій ролі, яку може відіграти бачення у життєвому рості і розвитку особистостей, які мають ваду слуху. Не

Кульбіда С. В. (2007). Сучасні погляди на використання жестової мови. С. Кульбіда. - Педагогічна газета. – 2007. – № 4 (153). – С. 5.

дивлячись на те, що розповсюдження жестової мови у школах стало об'єктивною реальністю, все ж ми зустрічаємося з труднощами усвідомлення, що безперешкодним шляхом у досягненні інтелектуального рівня індивідуума для глухої людини є око. Розуміння критичних взаємостосунків між зором і мисленням отримало належну увагу і розвиток тільки в останні роки. Можливо, що деякі глухі люди (такі як відомий вчений Альберт Ейнштейн) звільнилися від обмежень і вузького використання мислення за характером словесного споглядання і включили нові засоби мислення, які передбачають візуальне споглядання. Вчений Бернанд Паттен говорить: "Більш відкрите особливе відношення до незвичного процесу мислення і більше використання несловесних модальностей може підвищити наше розуміння джерел розуму", адже науковий геній спромігся подолати інвалідність шляхом обходу словесної модальності, якої він був позбавлений, і досяг возвеличення через використання незвичного способу візуального мислення [4]. Гіпотеза заключається в тому, що й інші люди можуть отримати користь із стратегії, що була прийнятою подібним чином, для вирішення своїх проблем; і в тому, що наша сучасна система з її словесною орієнтацією може зіграти роль чинника, який попередить реалізацію повного потенціалу генія, що володіє потенційним мисленням. Суть зазначеної проблеми знаходиться у розвитку нових навичок мислення у дітей, котрі мають мовленнєві вади, що лежать в основі глухоти, зі вступом жестової мови в законні права, породжені розповсюдженням "загальної комунікації" і супутнє збільшення кількості жестів для використання з метою освіти [3].

Присутність і активне використання жестової мови у сім'ях і школах глухих дітей передбачає ще й інші можливості у майбутньому [2]. Одне з питань розвитку людини, на яке необхідно звернути увагу як на результат доступу до системи вільного спілкування для глухих людей – це зростання чуттєвості. Зарубіжні вчені стверджують, що "збіднена мова і труднощі спілкування

Кульбіда С. В. (2007). Сучасні погляди на використання жестової мови. С. Кульбіда. - Педагогічна газета. – 2007. – № 4 (153). – С. 5.

притупляють життєвий досвід взаємостосунків і реакцію середовища, залишаючи глуху дитину у відносно егоцентричному стані у спілкуванні і соціалізації. Іншими словами, можна сказати, що глухота перешкоджає і обмежує досвід взаємостосунків між дитиною і іншими і, таким чином, розриває послідовність розвитку у зародженні чуттєвого досвіду. Дуже важливо, щоб викладачі і сім'ї розуміли, що глухота веде до ізоляції, тим самим ставить бар'єри і тим життєво важливим відчуттям контакту між дитиною і оточуючими, від яких дитина набирає досвіду, та які згодом можуть здійснити допомогу у формальному навчанні. Основою турботи сучасної школи має стати необхідність забезпечення і дітей, і батьків окремими навичками, необхідними для стимулювання спонтанних взаємостосунків, щоб вони виникали природно і вчасно; батькам важливо усвідомити, що мова жестів – це засіб, який має використовуватися між всіма рідними і близькими людьми глухої дитини.

У всіх цих областях людського розвитку вільний доступ до жестової мови як близької для глухих є ключовим поняттям. Саме завдяки мові жестів для глухої дитини стають доступними і зрозумілими люди, які оточують, і весь світ. Цей доступ розцінюється як основне право людини. Вільний доступ до мови жестів назавжди змінив зміст освіти в американських школах.

Як виявилось, в США пропагується ідея необхідності вивчення жестової мови чуючими. З дитячого садка чуючих дітей вчать національній мові глухих. Досить вимогливо ставляться і до сурдопедагогів. Відмічаються випадки, коли адміністрація школи звільняла тих, хто не зміг вивчити жестову мову [1].

Жестова мова – це не більш ніж просте знаряддя або засіб спілкування. Це мова, яка має своє право на існування. Окрім своєї ролі, як засобу спілкування, названа мова є тим, що створює індивідуальність і визначає позицію у соціальному середовищі. Жестова мова – неоцінений засіб у житті глухої дитини, яку ні один технічний або інший засіб спілкування не в силі замінити.

Кульбіда С. В. (2007). Сучасні погляди на використання жестової мови. С. Кульбіда. - Педагогічна газета. – 2007. – № 4 (153). – С. 5.

Статус жестової мови на сьогодні – це велика і невідкладна проблема. У наших школах жести визначаються як підтримка у спілкуванні і не є повністю визначеною мовою у спеціальних навчальних закладах [4]. З одного боку, ми визнаємо, що жести відіграють важливу роль у навчанні глухих, але сама по собі жестова мова повністю виключається. Цей факт носить характер різючої і незрозумілої неузгодженості в області навчання, у спілкуванні, і в мові, а страждає від цього в результаті лише глуха людина. Без жестів глухого дитини не завжди можна вважати, як людину-співрозмовника по своєму особистому праву. Використання жестів у навчальному процесі є введенням нової техніки; техніки, яка має великі можливості.

Жестова мова – фундаментальна основа, той відлік часу, з якого нечуюча дитина може розпочати розвиток своїх "мовленнєвих" здібностей достатньо повною мірою і яка приведе його до бажання вивчити словесне мовлення. Цей процес не можливо відкладати, він має бути присутнім, на наше глибоке переконання, з самого початку освіти глухого дитини і сприятиме становленню компетентної особистості у контексті творчої гуманної педагогіки сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Дневник МАГУ // Вестник МАГУ.-1997.-№1 (4) - С.1-2.
  2. Кульбіда С. В. (2007). Вивчення європейського досвіду використання жестової мови у навчанні нечуючих. - С. Кульбіда. - Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія : зб. наук. праць. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007.- №7.- С.45 – 50.
  3. Кульбіда С. В. (2007). Використання жестової мови в системі «тотальної комунікації», білінгвального навчання.- С. Кульбіда. - Жестова мова й сучасність: Зб. наук. праць – Вип. № 2.- Київ, 2007.- С.49 – 69.
  4. Кульбіда С. В. (2005). Поліпшення якості навчання глухих дітей шляхом використання жестової мови : Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі. – Наук.-метод. збірник. – К., 2005. – С.333 – 337.
1. Dnevnyk MAHU // Vestnyk MAHU.-1997.-№1 (4) - S.1-2.
  2. Kul'bid a S. V. (2007). Vyvchennya yevropeys'koho dosvidu vykorystannya zhestovoyi movy u navchanni nechuyuchykh. - S. Kul'bid a. - Nauk. chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 19. Korektsiyna pedahohika ta psykholohiya : zb. nauk. prats' . - K.: NPU imeni M. P. Drahomanova, 2007.- №7.- S.45 – 50.
  3. Kul'bid a S. V. (2007). Vykorystannya zhestovoyi movy v systemi «total'noyi komunikatsiyi», bilinhval'noho navchannya.- S. Kul'bid a. - Zhestova mova y suchasnist': Zb. nauk. prats' – Vyp. № 2.- Kyviv, 2007.- S.49 – 69.
  4. Kulbida S.V. (2005). Polipshennia yakosti navchannia hlukhykh ditei shliakhom vykorystannia zhestovoi movy :Dydaktychni ta sotsialno-psykholohichni aspekty korektsiinoi roboty u spetsialnii shkoli. – Naukovometodychnyi zbirnyk. – K.,, 2005. – S.333 – 337.